

Nr 289.

Godkänd av första kammaren den 5 juni 1929.

Godkänd av andra kammaren den 5 juni 1929.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till socialstyrelsen m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 145.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkterna 2 och 3) att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, i riksstaten beräkna dels det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen till 317,400 kronor och dels ett extra anslag till socialstyrelsens verksamhet av 147,300 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 25 februari 1929 dagtecknad proposition, nr 206, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag, föreslagit riksdagen

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar i socialstyrelsen skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

	Lönegrad.
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § avlöningsreglementet	—
6 byråchefer	B 30
1 byråassistent	B 26
1 sekreterare	B 26
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 26
3 förste aktuarier	B 24

Lönegrad.

1	förste byråingenjör	B 24
2	sekreterare	B 24
3	aktuarier	B 21
1	bibliotekarie och arkivarie	B 21
1	byråingenjör	B 21
1	notarie	B 21
1	registrator och kassör	B 14
5	kansliskrivare	B 11
1	förste expeditionsvakt	B 7
9	kanslibiträden	B 7
2	expeditionsvakter	B 5
11	kontorsbiträden	B 4
1	skrivbiträde	B 2

Anm. 1. En akturietjänst är övertalig och skall vid inträffande ledighet indragas.

Anm. 2. Befattningen som bibliotekarie och arkivarie i lönegraden B 21 utbytes vid inträffande ledighet mot en likabenyttad befattning i lönegraden B 15.

Anm. 3. Antalet kontorsbiträdestjänster skall utgöra under tiden 1 juli—31 december 1929 13 och under tiden 1 januari—30 juni 1930 12;

dels godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 25 februari 1929 förordade förslaget till stat för socialstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1929/1930;

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen, nu 317,400 kronor, med 87,000 kronor till 404,400 kronor;

dels ock till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 50,700 kronor.

I en inom riksdagen väckt motion (I:282) har hemställts, *dels* att socialstyrelsens ordinarie avlöningsstat, i samband med överflyttande av personalen å socialdepartementets byrå för fattigvård och barnavård, utökas med 1 byråchef, tillika statens inspektör för fattigvård och barnavård i lönegraden B 30, 1 sekreterare, tillika assistent hos statens inspektör för fattigvård och barnavård i lönegraden B 26 samt 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4 ävensom 1 förste amanuens i lönegrad 19 i den för icke ordinarie befattningshavare vid statsdepartement m. m. gällande löneplanen, *dels* att socialstyrelsens ordinarie avlöningsstat ökas med härför erforderliga belopp, *dels ock* att motsvarande anslag och befattningar utgå ur den för socialdepartementet fastställda staten.

Vid framläggande av förevarande proposition har departementschefen framhållit, att frågan, i vad mån socialstyrelsens arbetsuppgifter framdeles kunde komma att ökas eller minskas, vore beroende av en mängd olika faktorer samt att denna fråga icke kunde i detta sammanhang komma under omprövning. Nya spörsmål om förändringar därutinnan syntes för

övrigt tid efter annan uppkomma. Det har fördenskull synts departementschefen icke vara riktigt att med hänsyn till dessa omständigheter låta anstå med prövningen av föreliggande möjligheter till besparingar i styrelsens organisation.

De av departementschefen sålunda anförda synpunkterna hade synts riksdagen beaktansvärda samt av beskaffenhet att böra godkännas, därest icke enligt riksdagens mening vissa frågor, varom besparingssakkunniga erinrat, vore av den art, att de böra erhålla sin definitiva lösning i samband med det pågående besparingsarbetet inom statsförvaltningen. Riksdagen syftar härvid närmast på frågan om förläggning till socialstyrelsen av fattigvårdsärendena, vilka nu jämte barnavårdsärenden handläggas å en särskild byrå inom socialdepartementet. Denna fråga har, såsom ovan nämnts, motionsvis underställts riksdagens prövning.

Vad detta spørsmål beträffar, vill riksdagen till en början erinra därom, att detsamma först upptogs till en mera principiell behandling av departemental- (och kommerskollegii-) kommitterade, som i ett den 18 november 1911 avgivet betänkande, bland annat, framhöllo, att det stora flertalet fall av fattigvårdsbehov framkallades av arbetslöshet, sjukdomar, olycksfall eller ålderdomsskröplighet samt att fattigvården icke blott genom sin allmänna natur utan ock genom sin uppenbara samhörighet med arbetarskydd, socialförsäkring m. m. måste betecknas såsom en utpräglat social omsorg.

Efter en närmare undersökning av då föreliggande centrala förvaltningsärenden erinrade kommittén om att fattigvårdslagstiftningen vore föremål för en revision, som syntes komma att väsentligt vidga administrationens uppgifter och än mer markera de sociala momenten. Med hänsyn härtill samt till fattigvårdens nära samband med barnavården och andra sociala områden ansågo kommitterade, att fattigvårdsärendena borde förläggas till första byrån inom den föreslagna departementsavdelningen för sociala ärenden (socialstyrelsen). De inom civildepartementet tillkallade sakkunniga, som hade sig anförtrott att överarbeta departemental- (och kommerskollegii-) kommitterades förevarande förslag, anslöto sig i huvudsak till dessas uppfattning. I den för 1912 års riksdag framlagda propositionen rörande socialstyrelsens upprättande uttalade ock föredragande departementschefen, att fattigvårdsärendena visserligen borde överflyttas till socialstyrelsen, men att tidpunkten härför borde framdeles bestämmas.

Fattigvårdslagstiftningskommittén berörde i sitt den 19 februari 1915 avgivna betänkande med förslag till lag om fattigvården jämväl frågan om fattigvårdsärendenas centrala handläggning, utan att dock härom framlägga något enhälligt positivt förslag. Meningarna tycktes närmast luta åt inrättandet under civildepartementet av en mera fristående inspektionsmyndighet.

Frågan om fattigvårdsärendenas förläggning inom centralförvaltningen berördes vidare av framlidne landshövdingen A. Schotte i hans på Eders

Kungl. Maj:ts uppdrag den 27 februari 1917 avgivna betänkande angående statsdepartementens verksamhetsområden. Däri anfördes, bland annat, att vid den nya fattigvårdslagstiftningens genomförande och fattigvårdsinspektionens organisation det vore i hög grad sannolikt, att inspektionen på ett eller annat sätt anknötes till socialstyrelsen; emellertid kunde ock provisoriska anordningar tänkas, särskilt innan frågan om lagstiftning rörande barnavård bleve ordnad.

Vid framläggandet för 1918 års riksdag av propositionen rörande den nya fattigvårdslagen redogjorde departementschefen utförligt för frågan om fattigvårdsärendenas förläggning och inspektionens organisation och diskuterade därvid de tvenne alternativen: förläggning till civildepartementet eller till socialstyrelsen. Gentemot det senare alternativet anfördes förnämligast, dels att det vore ovisst, huruvida barnavårdsärendena borde hänföras till styrelsen, dels att fattigvårdsinspektörens samarbete med länsstyrelserna syntes bliva underlättat genom hans förläggning inom departementet i stället för hos ett centralt ämbetsverk. I överensstämmelse med denna uppfattning föreslogs, att statens fattigvårdsinspektör skulle anknytas till civildepartementet (numera socialdepartementet) och jämväl fungera såsom kansliråd och föredragande för fattigvårdsärendena. Genom riksdagens bifall till detta förslag tillkom alltså den anordning, som för närvarande är gällande.

1923 års besparingskommitté ansåg sig emellertid böra påkalla ändring härutinnan. I sitt yttrande berörde kommittén icke det principiellt viktigaste momentet, nämligen inspektionens förflyttning från ett departement till ett centralt ämbetsverk, men man synes böra utgå ifrån att kommittén härvidlag gjort sig till tolk för synpunkter och önskningsmål, som de gångna årens erfarenheter framkallat på vederbörligt håll. Uti avgivet betänkande den 14 maj 1925 anförde socialstyrelsen, att styrelsen ansåge sig visserligen hava för sin del så mycket mindre anledning att motsätta sig en sådan förändring, som styrelsen redan i ett den 13 februari 1917 avgivet utlåtande över fattigvårdskommitténs förslag till fattigvårdslag ansett sig böra rikta erinringar mot den ur såväl allmänt administrativ som praktisk synpunkt mindre lämpliga anordningen att till ett departement förlägga den centrala ledningen av en lokal tjänstemannakår samt handläggningen av sådana löpande förvaltningsärenden, som här ifrågakomme.

Av besparingskommitténs framställning att döma ansåge sig kommittén icke heller böra undersöka de olika alternativ till denna frågas lösning, som tidigare varit under övertvägande — nämligen fattigvårdsinspektionens organiserande såsom självständig myndighet eller dess sammanförande med socialstyrelsen.

Erinras må sålunda, att kommittén helt lämnade åsido det betydelsefulla faktum, att fattigvårdsinspektionen och dess byrå i socialdepartementet jämväl vore organ för barnavården, ett vårdområde, som med hänsyn till sin omfattning och betydelse måste anses påkalla uppmärksamhet i icke

mindre grad än fattigvården; dess sammanhållande med denna har också ansetts så naturligt, att det mot vanliga regler fastslagits i själva lagen, 1924 års barnavårdslag.

En annan fråga, som i detta sammanhang skjutits på framtiden men som enligt riksdagens mening nu bort upptagas till definitiv behandling, utgör den nuvarande förläggningen av bränslekontrollens ledning. Såsom av statsrådsprotokollet framgår, hava besparingssakkunniga med den allmänna ståndpunkt, de intagit i avseende å socialstyrelsens förvaltningsområde, funnit sig icke böra närmare ingå på detta spörsmål. De sakkunniga hava emellertid uttalat, att ifrågavarande göromål icke syntes äga någon samhörighet med övriga uppgifter å socialstyrelsens andra byråer eller i styrelsen i övrigt, och förefölle det de sakkunniga, som om en naturligare anknytning till övriga förvaltningsuppgifter skulle vinnas, om den ifrågavarande verksamheten förlades till byggnadsstyrelsen. Till denna de sakkunnigas ståndpunkt ansluter sig riksdagen. En dylik förläggning, i nära samband med administrationen av statens husbyggnadsväsen, synes riksdagen erbjuda vissa praktiska fördelar, och hinder torde ej möta, att jämväl byggnadsstyrelsen för bränslekontrollen anlitar underinspektörerna inom yrkesinspektionen för lokala tillsynsuppgifter.

Ett ytterligare skäl för ett uppskov med det nu föreliggande besparingsförslagets omedelbara avgörande synes även ligga i det förhållandet, att de för revision av lösdrivarlagstiftningen år 1927 tillsatta sakkunnigas förslag till lag om behandling av vissa arbetsovilliga och samhällsvådliga m. fl. författningar inom närmaste tiden torde vara att förvänta, vilket förslags genomförande ock kan komma att öva inverkan på omfattningen av socialstyrelsens arbetsuppgifter. Oavsett huru därmed må förhålla sig, torde dock definitiv ståndpunkt till besparingsförslaget ej böra tagas, förrän kännedom om nyssnämnda sakkunnigas förslag vunnits. Vissa andra frågor om ändring i området för socialstyrelsens ämbetsbefattning, exempelvis sjukkasseväsendets och yrkesinspektionens bortflyttande från socialstyrelsen, varom förslag på sin tid framställdes av 1923 års besparingskommitté, ävensom frågan om framtida formerna för arbetslöshetens bekämpande torde emellertid i varje fall kunna prövas fristående för sig och icke behöva föregripa ett nytt förslag i avseende å besparingar inom socialstyrelsen.

Om riksdagen sålunda, såsom av det förestående framgår, ansett ett uppskov med ståndpunktstagande till det föreliggande besparingsförslaget böra ske, har riksdagen dock i så måtto funnit sig böra bifalla vad Eders Kungl. Maj:t i samband därmed föreslagit, att riksdagen med hänsyn till sin i skrivelse nr 268 angivna ståndpunkt beträffande frågan om kommerskollegii fartygsinspektionsbyrås uppförande å ordinarie stat medgivit, att byråassistenten för sjöfartsärenden hos socialstyrelsen samt det till hans hjälp anställda kontorsbiträdet jämväl uppföras å sådan stat. — Mot de föreslagna löneplaceringarna för befattningshavarna ifråga har riksdagen icke

haft något att erinra liksom ej heller mot förslaget om anställande av en amanuens såsom biträde åt byråassistenten. I detta sammanhang vill riksdagen hava framhållit, att därest svårighet yppas att på förordnande uppehålla vakant tjänst hos styrelsen och tjänsten ifråga måste anses outhärlig, hinder icke synes böra möta mot dess återbesättande med ordinarie innehavare.

Under erinran om den omorganisation av statistiska centralbyrån, som av innevarande års riksdag beslutats och varigenom ämbetsverket ifråga uppdelats i fyra avdelningar, två företrädde av tjänstemän i byråchefers ställning och två av tjänstemän i lönegraden B 26, vill riksdagen slutligen hava uttalat, att det synes riksdagen kunna ifrågasättas, huruvida icke en motsvarande anordning bör kunna utan olägenhet genomföras i fråga om den för det statistiska arbetet inom socialstyrelsen avsedda personalen.

På grund av vad riksdagen sålunda anfört och då riksdagen i övrigt med hänsyn till sin ovan angivna ståndpunkt till det föreliggande förslaget icke ingått i närmare prövning av förslagen om uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster eller vissa tjänsters förändring eller indragning, kommer alltså antalet ordinarie befattningar i socialstyrelsen att från och med nästkommande budgetårs ingång ökas med en byråassistent och ett kontorsbiträde och i följd härav den i staten för avlöningar till ordinarie tjänstemän avsedda anslagsposten höjas med i runt tal 12,200 kronor eller från 285,000 kronor till 297,200 kronor. I övrigt har någon ändring i nu gällande ordinarie stat icke synts riksdagen böra vidtagas, med undantag av att posten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nu 25,400 kronor, med hänsyn till det av riksdagen godkända förslaget om anställande av en amanuens såsom biträde åt byråassistenten torde böra bestämmas till 27,400 kronor.

Vad extra anslaget till uppehållande av socialstyrelsens verksamhet beträffar, nu 147,300 kronor, torde detsamma på grund av förenämnda befattningars uppförande å ordinarie stat kunna nedsättas till i runt tal 138,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att antalet ordinarie befattningar i socialstyrelsen skall från och med den 1 juli 1929 vara bestämt på följande sätt:

	Lönegrad
1 generaldirektör, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
5 byråchefer	B 30
1 byråassistent	B 26
3 förste aktuarier	B 24
1 förste byråingenjör	B 24
3 sekreterare	B 24
1 sekreterare och inspektörsassistent	B 24
4 aktuarier	B 21

	Lönegrad
1 bibliotekarie och arkivarie	B 21
1 byråingenjör	B 21
7 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
8 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
13 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2

dels godkänt följande stat för socialstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1929/1930:

Stat.

	Kronor
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	297,200
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	5,000
Arvoden à 1,000 kronor till två fullmäktige	2,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	27,400
<u>Summa kronor</u>	<u>331,600</u>

dels höjt det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen, nu 317,400 kronor, med 14,200 kronor till 331,600 kronor;

dels ock till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra anslag av 138,000 kronor.

Stockholm den 5 juni 1929.

Med undersåtlig vördnad.